

Hưởng ứng cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương
đạo đức Hồ Chí Minh”

TU TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ CÔNG TÁC CÁN BỘ TRONG TÁC PHẨM “SỬA ĐỔI LỐI LÀM VIỆC”

HẠNH LIÊN*

Tác phẩm “*Sửa đổi lối làm việc*” được Chủ tịch Hồ Chí Minh viết năm 1947, hai năm sau khi Nhà nước giành được độc lập, có giá trị đặc biệt cả về lý luận và thực tiễn. Lúc bấy giờ đất nước ta vẫn tồn tại hai loại chính quyền: chính quyền do thực dân Pháp dựng lên và chính quyền cách mạng. Nhưng Bác biết rằng chính quyền cách mạng sẽ nắm được quyền lãnh đạo, và để nắm được quyền quản lý đất nước thì chính quyền cách mạng phải có các phẩm chất tốt. “*Sửa đổi lối làm việc*” - nói cho cùng, đó là sửa đổi tinh thần cơ bản của những người nhận trách nhiệm hướng dẫn và lãnh đạo một dân tộc nhằm mục tiêu giải phóng Tổ quốc, giải phóng nhân dân. Tác phẩm của Bác đã quán triệt tinh thần đó, với lối viết cô đọng, sáng rõ và cụ thể, “*Sửa đổi lối làm việc*” trước hết thể hiện tư tưởng và tình cảm là tất cả vì nhân dân.

Cả cuộc đời của Hồ Chí Minh - kể từ khi bước chân ra đi tìm đường cứu nước tới khi viết những dòng Di chúc cuối cùng – tất cả đều toát lên một tư tưởng vĩ đại: vì Nhân Dân! Nhân dân trong tâm hồn Bác như một nỗi thương cảm, nỗi day dứt, như mục tiêu sống của mình. Nhân dân Việt Nam có lịch sử lâu dài nghìn năm, trong đó có thời gian dài với thân phận đau khổ và “lép vế”. Bác đã thấu hiểu sâu sắc nỗi khổ đau, sự bất hạnh và thân phận “lép vế” của một dân tộc bị “giặc đói, giặc dốt, giặc ngoại xâm” hoành hành. Cuộc cách mạng mà Bác và Đảng lãnh đạo chính là vì độc lập tự do cho Tổ quốc, vì dân chủ và hạnh phúc cho nhân dân.

Toàn bộ quá trình hoạt động cách mạng của Bác là để giải phóng nhân dân, như Bác đã nói: “Tôi chỉ có một sự ham muốn, ham muốn tột bậc, là làm sao cho nước ta được hoàn toàn độc lập, dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng được học hành”...¹ Toàn bộ tác phẩm “*Sửa đổi lối làm việc*” thể hiện nổi khắc

---

* Tạp chí Ngân hàng.

¹ Hồ Chí Minh (1984), *Toàn tập*, tập 4, *Lời giới thiệu*, tr.XII, Nxb. Sự thật, Hà Nội.

khoản chính trị, những ưu tư, băn khoăn của Người và mong muốn cán bộ cách mạng thay đổi phong cách làm việc để tất cả vì nhân dân phục vụ. Nếu nhìn từ góc độ này thì chúng ta thấy cả cuộc đời của Bác là nỗi niềm đau đáu vì hạnh phúc của nhân dân. Qua tác phẩm này, chúng ta hiểu được một điều sâu sắc rằng: Bác quan tâm đến nhân dân với tất cả tấm lòng và tình cảm của Người.

Cũng xuất phát từ tình cảm đó mà trong “*Sửa đổi lối làm việc*” Bác đặt vấn đề cho những người phục vụ nhân dân, “người lãnh đạo là người đầy tớ của nhân dân” phải có phẩm chất và đạo đức cách mạng. Bác yêu cầu những cán bộ cách mạng phải trung thành tuyệt đối với lý tưởng và mục tiêu của Đảng là suốt đời rèn luyện đạo đức cách mạng để phục vụ nhân dân. Chính vì nỗi lo lắng ấy, nên Bác đã đặt ra vấn đề rèn luyện đạo đức đối với các đồng chí của mình. Bằng tác phẩm này, Bác trang bị cho các đồng chí của mình các công cụ và tiêu chuẩn đạo đức nhằm hai mục đích rất rõ ràng: *Thứ nhất là*, thu hút sự ủng hộ của nhân dân để tiến hành một cách thuận lợi cuộc kháng chiến; *và thứ hai là*, để cán bộ cách mạng sửa chữa những thói hư, tật xấu thường có trong mỗi người để rèn luyện và nêu cao đạo đức cách mạng, nhất là trong điều kiện Đảng cầm quyền.

Bác quan niệm: cán bộ cách mạng là những người đem chính sách của Đảng, của Chính phủ, giải thích cho dân chúng hiểu rõ và thi hành. Đồng thời báo cáo tình hình của dân cho Chính phủ rõ, để đặt chính sách cho đúng. Từ định hướng đó, Người khẳng định rằng, cán bộ là cái “gốc” của mọi công việc. Công việc thành công hay thất bại đều do cán bộ tốt hay xấu có ảnh hưởng quyết định tạo nên.

Trong tác phẩm “*Sửa đổi lối làm việc*”, Người phê bình những khuyết điểm, yếu kém trong công tác cán bộ, đồng thời đề ra những quan điểm và giải pháp về vấn đề cán bộ, trong đó việc đào tạo và bồi dưỡng đội ngũ cán bộ trở thành những người có văn hóa, có tri thức và nghiệp vụ. Điều đó được thể hiện:

1. *Về việc đào tạo chuyên môn, nghiệp vụ cho cán bộ.* Vì cán bộ là cái “gốc” của mọi công việc, do đó, huấn luyện cán bộ là công việc “gốc” của Đảng. Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ huấn luyện nghề nghiệp cho cán bộ là khâu đầu tiên. Vì rằng, cán bộ làm nghề nào, ngành nào cũng phải học cho thành thạo công việc ở ngành, nghề ấy. Đồng thời, phải nghiên cứu những chính sách, chỉ thị, nghị quyết của Đảng và Chính phủ; học tập những kinh nghiệm thành công và thất bại; học tập lịch sử truyền thống cách mạng và sự phát triển trong từng thời kỳ... Theo đó, việc huấn

luyện phải sắp xếp cách dạy và học, kiểm tra kết quả, sao cho cán bộ dần dần đi đến thành thạo công việc; huấn luyện chính trị, môn nào cũng phải có; cần coi trọng nâng cao kiến thức văn hóa.

2. *Về bồi dưỡng và sử dụng cán bộ.* Đảng luôn coi cán bộ như người làm vườn vun trồng những cây cối quý báu; trọng nhân tài, trọng cán bộ, trọng mỗi người có ích cho công việc chung.

Theo tư tưởng của Người, Đảng phải hiểu biết rõ cán bộ, xem xét lại nhân tài và tìm nhân tài mới. Phải cất nhắc cán bộ cho đúng; cán bộ phải được tập thể tin cậy, bố trí đúng ngành nghề đào tạo, huấn luyện. Một trong những vấn đề Bác đặc biệt quan tâm, đó là đặt đúng người vào đúng công việc thích hợp: phải khéo dùng cán bộ; phải biết tùy tài mà dùng người; phải phân phối cán bộ cho đúng; phải dùng người đúng chỗ, đúng việc. “Dùng nhân như dụng mộc” – không chỉ có ý nghĩa lý luận, mà còn có giá trị thực tiễn cách mạng. Ngay từ khi mới giành được chính quyền năm 1945, Bác đã thành lập một Chính phủ Liên hiệp, đoàn kết, mở rộng, tập hợp xung quanh Bác những nhân sỹ trí thức (cả quan lại của chế độ cũ). Giành chính quyền, đập đổ chế độ phong kiến và ngai vàng của vua chúa, nhưng Bảo Đại được Bác mời làm Cố vấn Chính phủ mới. Ông vua không bị treo cổ như khi cách mạng Pháp và cách mạng Nga thành công. 12 vị quan chức của Chính phủ thân Nhật - Trần Trọng Kim, thì 10 vị được tham gia Chính phủ Cụ Hồ, như các ông Hoàng Xuân Hãn, Trần Đình Nam, Phan Anh... Có đến 50 ghế Nghị sỹ thuộc lực lượng chống đối được quyền đặc cách, không qua bầu cử Quốc hội. Những người không phải đảng viên như bác sỹ Trần Duy Hưng, bà Thục Viên, Vũ Đình Hòe, Phan Kế Toại, Phạm Khắc Hòe, Đỗ Đức Dục... đều được trọng dụng và có những đóng góp lớn cho cách mạng ở vị trí công tác của mình. Thậm chí, những nhân vật chính trị như Nguyễn Hải Thần, Vũ Hồng Khanh cũng được mời tham gia Chính phủ. Nghĩa là Bác đã sử dụng từng đối tượng trong từng hoàn cảnh cụ thể để phục vụ cho lợi ích cách mạng. Đó là sự thể hiện tinh túy và cốt lõi của “*Sửa đổi lối làm việc*” để bồi dưỡng và giáo dục cán bộ cách mạng.

Khi đã đặt cán bộ thích hợp với công việc, cần tiếp tục giúp họ có điều kiện hoàn thành công việc một cách có hiệu quả: luôn luôn dùng lòng thân ái mà giúp đỡ, giúp họ sửa chữa những chỗ sai lầm; khen ngợi họ lúc làm được việc tốt, và phải luôn kiểm soát cán bộ, giữ gìn cán bộ.

Người nhân mạnh, đối với công tác cán bộ của Đảng ta, việc xây dựng quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng, cất nhắc và kiểm tra cán bộ là một quy

trình liên hoàn và liên tục, yêu cầu thực hiện nghiêm túc, triệt để. Cán bộ được đề bạt phải dựa vào cả quá trình tu dưỡng, rèn luyện, phấn đấu. Sau khi nhận chức trách, lại tiếp tục được tổ chức quan tâm theo dõi, giúp đỡ, kiểm tra. Có như vậy, công tác cán bộ của Đảng mới đem lại hiệu quả thiết thực cho sự nghiệp cách mạng.

3. *Xây dựng cơ chế làm việc cho cán bộ.* Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ ra có năm cách: *Thứ nhất* là chỉ đạo - tạo điều kiện cho họ làm, thử cho họ phụ trách, dù sai lầm chút ít cũng không sợ. Nhưng phải luôn luôn tùy hoàn cảnh mà hướng dẫn cho họ phương hướng, cách thức công tác để phát triển năng lực và sáng kiến. *Thứ hai* là luôn bồi dưỡng cán bộ, nâng cao tư tưởng, trình độ lý luận và cách làm việc cho họ. Việc đào tạo và sử dụng hợp lý đối với cán bộ có khéo, có đúng thì mới thực hiện được nguyên tắc vấn đề cán bộ quyết định mọi công việc. *Thứ ba* là thường xuyên kiểm tra để giúp họ rút kinh nghiệm, sửa chữa khuyết điểm, phát triển ưu điểm. *Thứ tư* là khi họ sai lầm thì dùng cách thuyết phục giúp họ sửa chữa, cải tạo. *Thứ năm* là giúp đỡ họ điều kiện sinh sống đầy đủ để làm việc. Tùy hoàn cảnh mà giúp họ khi ốm đau, khi gia đình họ gặp khó khăn. Những điều đó quan hệ rất lớn tới tinh thần của cán bộ, và sự thân ái đoàn kết trong Đảng. Nghĩa là phải quan tâm đầy đủ cả vật chất lẫn tinh thần của người cán bộ để họ có đủ điều kiện hoạt động và phục vụ cách mạng.

4. *Về chính sách cán bộ.* Bác chỉ ra cần phải hiểu biết cán bộ. Vấn đề nhận xét và đánh giá cán bộ là vấn đề không đơn giản. Biết người có lẽ là khó, tự biết mình cũng không dễ. Nếu không biết sự phải trái ở mình, thì chắc không thể nhận rõ người cán bộ tốt hay xấu. Người còn chỉ rõ các chứng bệnh của cán bộ ta như: tự cao tự đại; ưa người ta nịnh mình; do lòng yêu, ghét của mình mà đối với người khác thiếu khách quan. Không thể đem một cái khuôn khổ nhất định, chật hẹp mà lắp vào tất cả mọi người khác nhau. Phạm một trong bốn bệnh đó “cũng như mắt đã mang kính có màu, không bao giờ thấu rõ cái mặt thật của những cái mình trông”. Vì vậy, nhận xét cán bộ không nên chỉ xét ngoài mặt, chỉ xét một lúc, một việc, mà phải xét kỹ cả toàn công việc của cán bộ. Do đó, nhận xét đánh giá cán bộ phải xuất phát từ hiện thực khách quan, với quan điểm toàn diện, lịch sử - cụ thể. Qua đó mới biết chỗ tốt và chỗ xấu của cán bộ. Từ đó mà nâng cao chỗ tốt, sửa chữa chỗ xấu, trong đó Bác coi trọng nghệ thuật sử dụng cán bộ. Bác đề ra các yêu cầu như sau:

4.1. *Khéo dùng cán bộ.* Mục đích của việc này là cốt để thực hành đầy đủ chính sách của Đảng và Chính phủ. Đồng thời chống những chứng bệnh như: ham dùng người bà con, anh em quen biết, bầu bạn, cho họ là chắc chắn hơn người ngoài, ham dùng những kẻ nịnh hót mình, mà chán ghét những người chính trực... Vì những việc đó, kết quả là dù họ có làm bậy, mình cũng cứ bao dung, che chở, bảo hộ khiến cho chúng ngày càng hư hỏng. Đối với những người chính trực thì "bới lông tìm vết" để trả thù. Như thế, cố nhiên hỏng cả việc của Đảng, hỏng cả danh giá của người lãnh đạo.

4.2. *Phải có gan cất nhắc cán bộ.* Phải vì công tác, tài năng, vì cố động cho đồng chí khác thêm hăng hái. Như thế, công việc nhất định chạy. Nếu vì lòng yêu ghét, vì thân thích, vì nể nang, nhất định không ai phục, mà gây nên mối lôi thôi trong Đảng. Như thế là có tội với Đảng, có tội với đồng bào. Trước khi cất nhắc cán bộ, phải nhận xét rõ ràng, phải căn cứ vào kết quả công việc họ làm, cách nói, cách viết và cách sinh hoạt của họ, v.v...

4.3. *Thương yêu cán bộ.* Điều này được thể hiện là luôn luôn chú ý đến công tác của họ, kiểm thảo họ. Hễ thấy khuyết điểm thì giúp họ sửa ngay, để vun trồng cái thói có gan phụ trách, cả gan làm việc của họ. Đồng thời phải nêu rõ những ưu điểm, những thành công của họ. Làm thế không phải là làm cho họ kiêu căng, mà cốt làm cho họ thêm hăng hái, thêm gắng sức. Phải vun đắp chí khí của họ.

4.4. *Phê bình cán bộ.* Đối với cán bộ sai lầm, chúng ta không sợ có sai lầm và khuyết điểm, chỉ sợ không chịu cố gắng sửa chữa sai lầm và khuyết điểm. Và càng sợ, những người lãnh đạo sẽ không biết tìm đúng cách để giúp cán bộ sửa chữa sai lầm và khuyết điểm. Sự sửa chữa khuyết điểm, một phần cố nhiên là trách nhiệm của cán bộ đó, nhưng cũng một phần trách nhiệm của người lãnh đạo. Sửa chữa sai lầm cố nhiên cần dùng cách thuyết phục, giải thích, cảm hóa, dạy bảo. Song, không phải tuyệt nhiên không dùng xử phạt. Nếu không xử phạt, thì sẽ mất cả kỷ luật, thì sẽ mở đường cho bọn cố ý phá hoại. Vì vậy, phê bình cho đúng, chẳng những không làm giảm uy tín của cán bộ, của Đảng, mà còn làm cho sự lãnh đạo mạnh mẽ hơn, thiết thực hơn, do đó mà uy tín và thể diện càng tăng thêm.

Cuốn sách "*Sửa đổi lối làm việc*" của Bác Hồ tuy nhỏ, nhưng có giá trị vô cùng lớn lao. Cuốn sách ra đời đến nay đã hơn nửa thế kỷ, nhưng qua thực tiễn của cách mạng Việt Nam, qua kháng chiến chín năm chống

thực dân Pháp và 30 năm kháng chiến chống Mỹ, cũng như qua công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc đã khẳng định những đóng góp to lớn của đội ngũ những người lãnh đạo các cấp của Đảng và Nhà nước được Bác Hồ rèn luyện và giáo dục theo tinh thần được thể hiện trong “*Sửa đổi lối làm việc*”. Đặc biệt, trong giai đoạn đổi mới của đất nước hiện nay cũng như trước yêu cầu hội nhập kinh tế quốc tế, việc nghiên cứu, tuyên truyền, học tập và làm theo tư tưởng Hồ Chí Minh trong tác phẩm “*Sửa đổi lối làm việc*” càng có ý nghĩa to lớn và quan trọng không chỉ đối với mỗi cán bộ, đảng viên, mà còn cho tất cả chúng ta./.

Tài liệu tham khảo

1. Hồ Chí Minh (2002), *Tuyển tập*, “*Sửa đổi lối làm việc*” tập II, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
2. Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, (2006), Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
3. Võ Nguyên Giáp (2006), *Hồi ký - Tổng tập*, Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội.